

BİR MESLEK HASTALIĞI OLARAK

COVID-19

GAZETECİ VE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI
ANDREA OATES TARAFINDAN EPSU İÇİN YAZILAN RAPOR

2021

ÖNSÖZ

2020 yılı Mart ayında Avrupa’da ve dünyanın çoğu yerinde kapanma yaşandı. İşimizi ve yaşamımızı aksatan COVID-19’un ne kadar korkunç bir hastalık olduğunu fark ettik. Milyonlarca kişi ağır hastalık sebebiyle hastaneye ve kimi durumlarda yoğun bakıma kaldırılacak kadar ciddi bir biçimde enfekte oldu. COVID birlikte çalışan iş arkadaşlarını ve insanların sevdikleri kişileri öldürdü ancak daha hafif biçimde olsa bile çok daha fazla insanı etkiliyor. En kötü etkilerden kurtulduktan sonra birçok kişi aylarca yorgunluk, tat ve koku kaybı ve diğer semptomlarla karşı karşıya kalıyor.

İşçiler mali yıkımla karşı karşıya kalma endişesi olmadan iyileşmek için işlerinden izin alabilmelidir. Ancak birçok kişi pandeminin ilk kaylarında yeterlikorumaimkanlarından yoksun bırakıldı ve bu kişilerin çocuklara, yaşlılara, hastalara veya ölmek üzere olan kişilere bakmak için işe gelmekten başka seçeneği bulunmuyordu. COVID meslek hastalığı olarak tanınmalı ve bu [tanımlanma durumu] çalıştığınız ve yaşadığınız ülkeye bağlı olmamalıdır. EPSU ve Avrupa sendikaları, Avrupa Komisyonu’nun bu konuda harekete geçmesini talep etti, ancak Avrupa Komisyonu şimdiye kadar bunu başaramadı.

Elinizdeki bu raporla konuya ilişkin tartışmaya yeni bir ivme kazandırmak istiyoruz. Rapor, çeşitli ülkelerdeki durumlara ve bazı hükümetler tarafından halihazırda nelerin yapılmış olduğunda genel bir değerlendirme sunuyor. Diğer hükümetlerin de benzer bir önlem almaması için hiçbir mazeret yok. İşverenler ve hükümetler kamu hizmetlerini ve diğer zaruri işleri sürdürmek için işçilerin tehlikeli koşullarda çalışmaya devam etmesini talep etti. Çok sayıda işçi öldü, binlercesi de sağlık ve

sosyal bakım hizmetleri almaya devam ediyor. Sağlık ve güvenlik tehlike altında ve artık hükümetlerin adım atmasının zamanı geldi.

EPSU Yürütme Kurulu Kasım 2020'de adım atılmasına yönelik talebin temel bir temel konu olduğunu vurguladı. Temel ekonomik ve sosyal değişime katkıda bulunmak, COVID sonrası stratejimizin bir parçasıdır. Taleplerimiz:

- Bir insan hakkı olan sağlık ve bakımı sağlayabilmek için halk sağlığı ve sosyal hizmetlerin örgütlenmesini ve finansmanını iyileştirmek;
- Sosyal olarak adil bir topluma katkıda bulunmak için genel olarak kamu hizmetlerinin finansmanını ve yatırımını artırmak;
- İyileşme süreci için finansman sağlamak ve bu finansmanın kullanılmasının Yeşil ve Sosyal Anlaşma'ya ve toplu pazarlık ile vergi gereklilikleri koşullarına uygun olmasını sağlamak;
- Vergi adaletine dayalı olarak kamu maliyesini uzun vadede istikrara kavuşturmak ve kemer sıkma politikalarına geri dönmek;
- Toplu pazarlık, sosyal diyalog ve kamu hizmeti emekçilerinin ve sendikaların haklarını güçlendirmek;
- Yeni çalışma biçimlerini ele almak; ve
- Euro bölgesi, Avrupa Birliği ve daha geniş Avrupa bölgesinde değişime yönelik yeniden başlatmaya ilişkin teklifler üzerinde çalışmak.

Bu talepler herkes için bir geleceğe sahip olmak bakımından son derece önemlidir. Kamu hizmetleri bu geleceği sağlamanın anahtarı olacaktır. Sağlık ve güvende olma durumu, kamu hizmeti sunanlar bakımından geliştirilmeden bu gelecek sağlanamaz.

JAN WILLEM GOUDRIAAN

EPSU Genel Sekreteri

1. GİRİŞ

Milyonlarca kişi Covid-19'a yakalandıktan sonra devam eden -ve sıklıkla engelleyici olan- semptomlardan muzdariptir¹. EPSU kamu hizmetleri sendikasına göre, işçilerin sağlığını, çalışma becerilerini ve gelirlerini etkileyen uzun dönemli Covid aylarca sürebilir ve bu nedenle önemli bir sendikal meseledir.

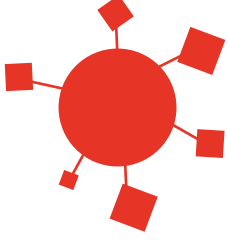
Hükümetlerin Covid-19'u resmi olarak bir meslek hastalığı olarak tanımasını ve çalışırken enfekte olan işçilere uygun bakım ve tazminat sağlamasını talep ediyoruz.

Avrupa genelinde, işçiler kendilerini ve hane halkını bu ölümcül virüse maruz bırakarak yaşamlarını tehlikeye attı. Uluslararası Af Örgütü tarafından derlenen ve analiz edilen veriler, Mart 2021'e kadar yalnızca sağlık ve sosyal bakım çalışanları arasında COVID ilintili 4100'den fazla ölüm olduğunu ortaya koyuyor. Yetersiz raporlama nedeniyle muhtemelen bu rakam bile sorunu önemli düzeyde az gösteriyor².

Yine de büyük çoğunluk, zaruri işlerde çalışırken Covid-19'a yakalanırlarsa korunacaklarının güvencesi olmaksızın kendilerini riske atıyorlar. EPSU bunun son derece adaletsiz olduğunu ifade ediyor ve şu çağrıda bulunuyor:

- Covid-19'un resmen bir meslek hastalığı olarak tanınması;
- İşle ilgili vakaların hükümet tarafından raporlanması ve kaydedilmesi; ve
- Uzun dönemli Covid de dahil olmak üzere işle ilgili Covid-19 hastalığının mağdurlarını ve ailelerini kapsayacak tazminat planlarının oluşturulması.

2. ARKA PLAN

Covid-19, ilk olarak 31 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinden Dünya Sağlık Örgütü'ne bildirilen yeni SARS-CoV-2 koronavirüsünün neden olduğu hastalıktır. En sık görülen semptomlar ateş, kuru öksürük ve yorgunluktur.

Semptom geliştiren çoğu insan (yaklaşık yüzde 80) hastanede tedaviye ihtiyaç duymadan iyileşse de, yaklaşık hastalığa yakalanan insanların yüzde 15'i ciddi şekilde hastalanır ve oksijene ihtiyaç duyar ve yüzde beşi de kritik şekilde hastalanır ve yoğun bakıma ihtiyaç duyar. Solunum yetmezliği, sepsis ve septik şok, tromboembolizm ve çoklu organ yetmezliği gibi komplikasyonlar ölümcül olabilir³. Eylül 2021 başı itibariyle, dünya genelinde 221 milyondan fazla teyitli Covid-19 vakası ve 4,5 milyondan fazla ölüm tespit edilmişti⁴.

80%

hastanede tedaviye
ihtiyaç duymadan
iyileşiyor

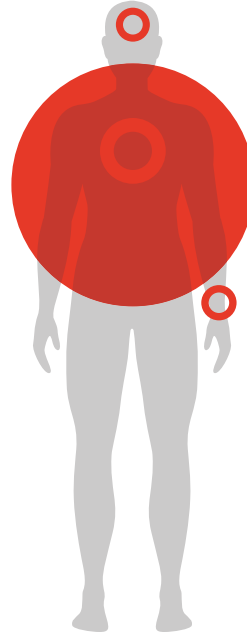
15%

Ciddi şekilde
hastalanıyor

**OKSİJENE İHTİYAÇ
DUYUYOR**

5%

**YOĞUN
BAKIM**

Solunum Yetmezliği

Sepsis

Septik şok

Tromboembolizm

Eylül 2021 itibariyle
221 milyon
teyitli vaka

4.5 milyon
ölüm vakası

Ayrıca, vakalar ve ölümlere ilişkin veriler, Covid'in etkisinin yalnızca kısmi bir resmini sunuyor⁵. Pek çok insan genellikle haftalar hatta aylarca sürebilen engelleyici semptomlardan muzdarip olduğu akut enfeksiyondan kurtulmak için mücadele ediyor. Bu belirtiler uzun dönemli Covid olarak biliniyor.

Enfekte olan kişilerin dörtte biri, en az bir ay boyunca devam eden semptomlar yaşamaya devam ediyor ve 12 hafta sonra bile on kişiden biri hala iyileşmemiş oluyor⁶. Avusturya ve Fransa'daki araştırmalar, Covid-19 ile hastaneye kaldırılanların üçte ikisinin taburcu olduktan haftalar sonra devam eden solunum sorunları yaşadığını gösteriyor⁷.

Nisan 2021'de, Hollanda sendika konfederasyonu FNV pandeminin ilk dalgası sırasında enfekte olan sağlık ve bakım çalışanlarının artan sayısının bir yıldan uzun süredir hasta olduğunu bildirdi⁸. Mart 2021'e kadar 140.000 sağlık çalışanına Covid-19 bulaşmış bu emekçilerden 900'ü hastaneye kaldırılırken ve 30'u yaşamını yitirdi. Mart ve Haziran 2020 arası olarak tanımlanan ilk dalgada Covid-19 ile enfekte olanların yüzde 90'ı fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları yaşadıklarını ifade etti. Dörtte birinden fazlası (yüzde 27) aynı zamanda mali zorluklar çektiklerini veya zorluklarla karşılaşmayı beklediklerini, maaşlarının yüzde 30 kadarını kaybettiklerini belirtti⁹.

Haziran 2021'de, Birleşik Krallık'ta faaliyet yürüten sendika kuruluşu TUC, 3.500'den fazla kişiyle yapılan çevrimiçi bir anketin sonuçlarını açıkladı. Yaklaşık 3.300 kişi uzun dönemli Covid hastası olduğunu bildirirken ve neredeyse her 10 kişiden üçü (yüzde 29) 12 ay veya daha uzun süre semptomlar gösteriyordu¹⁰. Bu işçilerin çoğunluğu (yüzde 79): pandemi sırasında ülkeyi işler halde tutarken Covid-19'a daha yüksek düzeyde maruz kalan *"zaruri işleri yapan"* kişilerdir.

Yine de işyerinde koronavirüs bulaşmış ön cephede çalışan milyonlarca işçi hükümetleri Covid-19'u resmi olarak bir meslek hastalığı olarak tanımadığı için mali tazminat ve diğer koruma haklarından mahrum bırakılmaktadır. Çok sayıdaki işçi grubunun salt yaptıkları işler nedeniyle daha yüksek bir oranda Covid enfeksiyonu riskiyle karşı karşıya olduğuna dair artan kanıtlara rağmen bu mahrum bırakılma hali devam ediyor.

Örneğin, İngiltere ve Galler'de Covid-19'u içeren yaklaşık 8.000 ölümün Ulusal İstatistik Ofisi (ONS) analizi hemşireler de dahil

olmak üzere sağlık ve sosyal bakım çalışanları arasında önemli ölçüde daha yüksek oranlar olduğunu tespit etti. Ayrıca, bazı sağlık ve diğer zaruri işlerde çalışan gruplarının pandemiden orantısız bir şekilde etkilendiğine ve daha yüksek düzeyde enfeksiyon ve ölüm yaşadıklarına dair de kanıtlar bulunuyor. Bu gruplar siyah, Asyalı veya etnik azınlık olarak tanımlanan Birleşik Krallık sağlık çalışanlarını da ieriyor¹¹.

Hkmetler ve işverenler işçilerin sağlığını korumakta başarısız olduğu için birçok işçi Covid-19'a yakalandığında bu destek eksikliği kesinlikle kabul edilemez. Birçok ülkede kişisel koruyucu ekipman (KKE) eksikliği yaşandığı hakkında yaygın raporlar var ve Mart 2020 gibi erken bir tarihte EPSU Avrupa'da KKE'nin yetersiz olduğunu vurgulamış ve sağlık çalışanları için daha iyi koruma talep etmiřti¹².

3. COVID-19'U MESLEK HASTALIĞI OLARAK TANIMA DURUMU

Meslek hastalığı çalışma ortamından veya işle ilgili faaliyetlerden kaynaklanan bir sağlık durumu veya bozukluğudur. Birçok ülkede işçiler, ücretli sağlık harcamaları, uzun süreli bakım masrafları ve çalışma koşullarının hastalığa yol açtığı durumlarda yaşanan ücret kayıplarının tazmini dahil genişletilmiş sosyal koruma ve haklardan yararlanma hakkına sahiptir. Ancak, virüs toplumda da dolaştığından Covid enfeksiyonu ile iş yeri arasında illiyet bağı kurmak diğer hastalıklardan daha zor olabilir. İspat yükü genellikle, enfeksiyonu doğrudan işyerine bağlayan tıbbi kanıt göstermesi gereken işçiye düşer.

EPSU kişinin işi ile ilgili aktivitelerinin onları toplumun genelinden daha yüksek koronavirüse riski ile karşı karşıya bıraktığı durumlarda, Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak tanınması ve tazmin edilmesi gerektiğini savunuyor. Covid-19 enfeksiyonları vakalarında bir *"çürütme karinesi"* virüse maruz kalmanın kişinin çalışmasından ortaya çıktığının varsayılacağı anlamına gelecektir¹³.

Covid-19 vakalarının mesleki kökenli olarak tanımlanması, yalnızca çalışanların uygun şekilde tazmin edilmesini sağlamak için değil, aynı zamanda eğilimleri izlemek, yükleri ve riskleri karşılaştırmak ve önleme dersleri almak için de önemlidir¹⁴.

Avrupa Sendikalar Enstitüsü (ETUI) tarafından Haziran 2021'de gerçekleştirilen web seminerinde Covid-19'un birçok ülkede mesleki

sağlıktan ziyade halk sağlığı sorunu olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Sonuç olarak, işçileri Covid enfeksiyonundan korumak için sağlık ve güvenlik yasalarında belirtilen önleme ve kontrol hiyerarşisini kullanma noktasında kaçırılan bir fırsat olmuştur¹⁵.

EPSU pandeminin ilk günlerinden itibaren Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak tanınması için çağrıda bulunuyor¹⁶. Nisan 2021'de Uluslararası İşçi Anma Günü'nü vesilesiyle, EPSU kardeş Avrupa sendika federasyonları ve Avrupa sendikalar konfederasyonu ETUC ile birlikte Avrupa'nın iş ve sosyal haklardan sorumlu komiseri Nicholas Schmit'e ortak bir mektup göndererek *"milyonlarca işçinin toplumun işleyişini sürdürmek için çok çalışmaya devam ettiğine"* dikkat çekti.

"İşçiler çalışarak ve kendilerini ve evlerini bu ölümcül virüse maruz bırakacaklar" diye ekledi. "Yine de büyük çoğunluk bunu zaruri işlerini yaparken Covid-19'a yakalanırlarsa korunacaklarını bilmenin (sınırlı) güvenliği olmadan yapıyor. Bu son derece adaletsizdir. İşçilerin Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak resmi olarak tanınmasına ihtiyacı var. Hükümetlerden çalışma ile alakalı vakaları bildirmesi ve kaydetmesi talep edilmelidir. Çalışma ile ilgili Covid-19 hastalığının mağdurlarını ve ailelerini kapsayacak şekilde tazminat planları oluşturulmalıdır."

Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak resmi olarak tanınması, özellikle uzun dönemli Covid semptomları çeken işçiler için yaşamsal önem taşımaktadır.

4. ULUSLARARASI YASAL ÇERÇEVE

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), iş ile bağlantılı olması durumunda Covid-19 enfeksiyonunun iş veya meslek yaralanması olarak değerlendirilebileceğini söylüyor. Bu yaralanmalar, 1964 (No. 121 sayılı İstihdam Yaralanmalarına Sağlanan Faydalar Sözleşmesi) ve 1952 (No. 102) sayılı Sosyal Güvenlik (Asgari Standart) Sözleşmesi olmak üzere iki ILO sözleşmesinin kapsamına girer ve endüstriyel kazaları ve mesleki kazaları içerir.

ILO, çalıştıkları iş sonucu olarak Covid-19'a yakalanan işçilerin 102 ve 121 nolu Sözleşmelerde belirtildiği gibi sağlık hizmetlerine ve çalışamayacak durumda oldukları ölçüde nakdi yardımlara veya tazminata hakları olması gerektiğini açıkça belirtmektedir. Çalıştıkları iş ile ilgili faaliyetler sırasında yakalandıkları Covid-19 nedeniyle ölenlerin eşleri ve çocukları da dahil olmak üzere bakmakla yükümlü oldukları aile üyeleri, nakit yardım veya tazminatın yanı sıra cenaze ödeneği veya ödeneği alma hakkına sahip olmalıdır¹⁷.

ILO'nun 1964 tarihli İşte Yaralanma Tazminatı Tavsiye Kararı, bir meslek hastalığını *"işlemlerde, işlerde veya mesleklerde maddelere veya tehlikeli koşullara maruz kalmaktan kaynaklanan bir hastalık"* olarak tanımlar. Ayrıca, *"bu tür hastalıkların mesleki kökenli olduğuna, çalışanın (a) en az belirli bir süre maruz kaldığına ve (b) maruziyet içeren son istihdamın sona ermesini müteakip belirli bir süre içinde hastalık semptomları geliştirmiş olduğuna dair bir karine bulunması gerektiğini"* beyan eder.

5. AVRUPA BİRLİĞİ (AB) YASAL ÇERÇEVESİ

5.1 Meslek hastalıklarına ilişkin tavsiye

Avrupa tavsiyeleri, AB kurumlarının görüşlerini bildirmelerine ve bir eylem çizgisi önermelerine olanak verir, ancak üye devletlere herhangi bir yasal yükümlülük getirmez ve bağlayıcılık gücü yoktur¹⁸.

Avrupa meslek hastalıkları programına ilişkin 2003/670/EC sayılı Komisyon Tavsiyesinin 1. Maddesi¹⁹, daha avantajlı ulusal kanun veya yönetmeliklere hâlel getirmeksizin, üye devletler şunları yapması gerektiğini söyler:

- Ek I'deki (aşağıya bakınız) Avrupa programını tazminata ve önleyici tedbirlere tabi olan, bilimsel olarak kabul edilmiş meslek hastalıklarıyla ilgili kendi ulusal yasalarına, yönetmeliklerine veya idari hükümlerine mümkün olan en kısa zamanda dâhil etmek;
- Bir işçinin Ek I'de listelenmeyen, ancak menşei ve niteliği itibarıyla mesleki olduğu kanıtlanabilen bir rahatsızlığı olması, özellikle bu rahatsızlığın Ek II'de (aşağıya bakınız) listelenmesi durumunda, meslek hastalıklarına ilişkin tazminat hakkının kendi ulusal yasalarına, düzenlemelerine veya idari hükümlerine dâhil edilmesi için adımlar atmak;
- Ek I'deki Avrupa programında belirtilen meslek hastalıkları için etkili önleyici tedbirler geliştirmek ve bunları iyileştirmek;
- Tüm meslek hastalığı vakalarının raporlanmasını sağlamak ve her meslek hastalığı vakası için hastalığa neden olan fail veya faktör, tıbbi teşhis ve hastanın cinsiyetine ilişkin bilgilerin mevcut olması için meslek hastalıkları istatistiklerini aşamalı olarak Ek I'deki

Avrupa takvimi ile uyumlu hale getirmek;

- Ek II'de listelenen hastalıkların ve mesleki nitelikteki diğer herhangi bir hastalığın epidemiyolojisine ilişkin bilgi veya verilerin toplanması için bir sistem oluşturmak;
- Özellikle Ek II'de listelenen rahatsızlıklar ve işle ilgili psikososyal nitelikteki rahatsızlıklar olmak üzere mesleki bir faaliyetle bağlantılı rahatsızlıklar alanında araştırmaları teşvik etmek; ve
- slek hastalıklarının önlenmesinde, bu hastalıkların bilgisini ve teşhisini geliştirmek amacıyla özellikle sağlık personeli arasında farkındalık yaratarak ulusal sağlık sistemlerinin aktif bir rol oynamasını teşvik etmek.

Ek I, Avrupa meslek hastalıkları çizelgesini içermektedir.

Bu çizelgede belirtilen hastalıklar doğrudan meslekle bağlantılı olmalı ve şunları içermelidir:

- Hayvanlar veya hayvan kalıntıları tarafından insanlara bulaşan bulaşıcı veya paraziter hastalıklar; ve
- Hastalık önleme, sağlık bakımı, evde yardım ve enfeksiyon riskinin kanıtlandığı diğer benzer faaliyetlerde çalışmanın neden olduğu diğer bulaşıcı hastalıklar.

Ek II meslek kaynaklı olduğundan şüphelenilen, bildirim tabi olması gereken ve Avrupa takvimi Ek I'e dahil edilmek üzere daha sonraki bir aşamada değerlendirilebilecek hastalıkların ilave bir listesini içerir. Bunlara, Ek I'de tanımlanmayan bulaşıcı ve paraziter hastalıklar dâhildir.

5.2 Biyolojik Ajanlar Direktifi

Biyolojik Ajanlar Direktifi (2000/54/EC)²⁰, çalışanların işyerinde biyolojik ajanlara maruz kalmayla ilgili risklerden korunmasıyla ilgilidir.

Direktifler, AB ülkelerinin belirli bir sonuca ulaşmasını şart koşsa da, bunu nasıl yapacaklarını seçmekte onları özgür bırakır. AB ülkeleri, direktif tarafından belirlenen hedeflere ulaşmak için bunları ulusal yasalara dâhil etmek veya aktarmak ve bu önlemleri Avrupa Komisyonu'na bildirmek zorundadır. Aktarım direktifin kabul edildiği zaman belirlenen son tarihe kadar genellikle iki yıl içinde, yapılmalıdır. Bir ülke bir yönergeyi aktarmazsa, Komisyon ihlal işlemleri başlatabilir²¹.

2020 revizyonunun bir sonucu olarak, Biyolojik Ajanlar Direktifi şimdi Covid-19'a neden olan SARS-CoV-2 virüsünü de içermektedir. Biyolojik ajanlar en düşük tehlikeden (1. Grup) en yükseğe (4. grup) olmak üzere dört grupta listelenir ve sıralanır.

Sendikalar, SARS-CoV-2'nin en yüksek risk 4. gruba dahil edilmesi gerektiğini savundu. 4. gruptaki bir biyolojik ajan, insanlarda ciddi bir hastalığa neden olur ve işçiler için ciddi bir tehlikedir; topluma yüksek bir yayılma riski oluşturabilir ve genellikle etkili bir profilaksi veya tedavi mevcut değildir.

Bunun yerine Komisyon, SARS-CoV-2'yi 3. Grup'a dahil etti. 3. Grup biyolojik ajan, ciddi insan hastalıklarına neden olabilen ve işçiler için ciddi bir tehlike arz eden ajandır; topluma yayılma riski oluşturabilir; ancak genellikle etkili profilaksi veya tedavi mevcuttur.

6. COVID-19'UN MESLEKİ HASTALIK OLARAK RESMEN TANINMASI – AVRUPA'DAKİ TABLO

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) İsveç, İspanya, Avusturya, Almanya ve Fransa'yı hükümet düzeyinde destek ve Covid-19 için tanınması açısından "ilk beş" ülke olarak sıraladı:

ALMANYA & KUZEY ÜLKELERİ

Bulaşıcı hastalıklarla ilgili mevcut mevzuat, Covid-19'a yakalanan işçilerin hastalık iznine, ücret kayıplarının karşılanmasına ve tıbbi bakıma otomatik olarak erişebileceği anlamına gelir. İşçileri desteklemek için mevzuatta resmi bir değişikliğe gerek kalmadı.

İSPANYA

Covid-19'un serbest meslek sahipleri de dâhil olmak üzere meslek hastalığı olarak nitelendirilmesine olanak tanımak için acil bir önlem aldı. İşçilere enfeksiyon ve iyileşme dönemleri için ücret kayıplarının karşılanmasını sağladı.

FRANSA

Covid-19, işyerinde virüse maruz kalan bakım çalışanları için otomatik olarak meslek hastalığı olarak kabul edilir. İşle bağlantılı olması hala gereklidir, ancak Fransa bakım işinin tanımını hastalara ulaşım sağlayanlar, bakım sektöründeki idari personel ve sosyal ve mediko-sosyal kuruluşlardaki personel de dahil olmak üzere tüm bakım çalışanlarını kapsayacak şekilde genişletti²³.

İSVEÇ

2020 Nisan ayında yasalarında değişiklik yapmak üzere hızla harekete geçerek, kendilerini tecrit etmek zorunda kalan işçilerin ücret kayıplarının karşılanmasını ve tıbbi tedavilerini sağladı.

AVUSTURYA

İşçilerin virüsten evde iyileşirken maaş almaya devam edebilmeleri için, 15 Mart 2020'de yasa koyucular ülkenin 1950 Salgın Yasasında Covid-19'u içerecek şekilde değişiklikler yaptı;

- İsveç'te 2020 Nisan ayında yasalarında değişiklik yapmak üzere hızla harekete geçerek, kendilerini tecrit etmek zorunda kalan işçilerin ücret kayıplarının karşılanması ve tıbbi tedavilerini sağladı.
- İspanya Covid-19'un serbest meslek sahipleri de dâhil olmak üzere meslek hastalığı olarak nitelendirilmesine olanak tanımak için acil bir önlem aldı. İşçilere enfeksiyon ve iyileşme dönemleri için ücret kayıplarının karşılanması sağladı;
- Avusturyalı yasa koyucular 15 Mart 2020'de işçilerin virüsten evde iyileşirken maaş almaya devam edebilmeleri için, ülkenin 1950 Salgın Yasasında Covid-19'u içerecek şekilde değişiklikler yaptı;
- Almanya ve Kuzey ülkelerinde bulaşıcı hastalıklarla ilgili mevcut mevzuat, Covid-19'a yakalanan işçilerin hastalık iznine, ücret değişikliğine ve tıbbi bakıma otomatik olarak erişebileceği anlamına gelir. İşçileri desteklemek için mevzuatta resmi bir değişikliğe gerek kalmadı; ve
- Fransa'da Covid-19, işyerinde virüse maruz kalan bakım çalışanları için otomatik olarak meslek hastalığı olarak kabul edilir. İşle bağlantılı olması hala gereklidir, ancak Fransa bakım işinin tanımını hastalara ulaşım sağlayanlar, bakım sektöründeki idari personel ve sosyal ve mediko-sosyal kuruluşlardaki personel de dâhil olmak üzere tüm bakım çalışanlarını kapsayacak şekilde genişletti²².

Eurostat Avrupa istatistik ofisi, çoğu Avrupa üye devletinin Covid-19'u bir meslek hastalığı olarak tanıdığını söylüyor, ancak ETUI ulusal uzmanlar arasındaki görüş alışverişine dayanarak durumun *"karmaşık olduğunu ve farklılıklar gösterdiğini"* olduğunu belirtiyor²³. Örneğin, "Covid-19 İspanya'da meslek hastalığı olarak kabul edilme koşullarını karşılarken, İtalya'da iş kazası olarak kabul ediliyor". Fransa'da *"çok çeşitli sektörler hariç tutulduğundan, haklarını talep eden işçiler için adli süreçler tek yol haline geldi"*. Romanya'da sınırlı bir yasal çerçeve, çok az sayıda vakanın tanınma koşulunu karşıladığı anlamına gelir. Bunun aksine Çek Cumhuriyeti'nde, işçilerin hastalığın fiilen iş performansıyla doğrudan bağlantılı olarak ortaya çıktığına dair kanıt sunmaları gerekli değildir²⁴.

İ Birleşik Krallık'ta, Covid-19, tanınan meslek hastalıklarının "*blok*" listesine dâhil edilmediğinden, işçiler ülkenin "*taflarısı sorumlututmaya*", primsiz iş kazaları yaralanmaları ödeneği (IIDB) planı aracılığıyla tazminat talep edemezler. TUC, İş Kazaları Yaralanmaları Danışma Konseyi'nin Covid-19 reçetesine ilişkin bir tavsiyesinin beklendiğini söylüyor²⁵. İrlanda, Covid-19'u meslek hastalığı olarak tanımıyor, ancak bu yine de değerlendiriliyor.

Yunanistan'da meslek hastalıklarının tanınma kriterleri de belirli hastalıkların "*blok*" listesine dayanmaktadır. Mevzuat, Avrupa Tavsiyesi 2003/670/EC'ye uygun olarak 2012 yılında çıkarılmıştır (bkz. 5.1). Buna biyolojik ajan SARS virüsü (Koronavirüs) ve bildirilen hastalık Şiddetli Akut Solunum Sendromu dâhildir. Mesleki ve çevresel tıp uzmanı Dr Vrontakis Konstantinos'a göre bu, Covid-19'un özellikle sağlık çalışanlarında meslek hastalığı olarak tanınmaya uygun olduğunu göstermektedir²⁶. Aralık 2020'de bir cumhurbaşkanlığı kararı, SARS-CoV-2 virüsünü biyolojik ajanların "*3. risk grubu*" altında sınıflandırdı (bkz. 5.2). Ancak Konstantinos'un bildirdiğine göre, Yunanistan'da Covid-19 vakalarının mesleki kökenlerine ilişkin resmi bir kaydı yoktur, bugüne kadar hiçbir Covid-19 vakası meslek hastalığı olarak tanınmamıştır ve mesleki maruziyete bağlı olarak SARS-CoV-2 enfeksiyonu için herhangi bir sağlık raporu veya bir işçi şikayeti kaydedilmemiştir.

Benzer şekilde, Covid-19 Bulgaristan ve Malta'daki sistemlerde meslek hastalığı olarak kabul edilebilirken, bugüne kadar hiçbir vaka tanınmamıştı. Finlandiya ve İsveç'te, tablo daha olumludur ve Ek'te daha ayrıntılı olarak özetlenmiştir. Bu, birkaç Avrupa ülkesinde Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak resmi olarak tanınmasını daha ayrıntılı olarak açıklamaktadır.

7. AVRUPA KAMU HİZMETİ SENDİKALARI FEDERASYONUNUN (EPSU) TALEPLERİ

EPSU, işçilerin işte hastalanmaları nedeniyle mali çöküşle karşılaşp karşılaşmayacakları konusunda endişelenmeye değil, iyileşmeye odaklanabilmeleri gerektiğini söylüyor.

Avrupa Komisyonu, 2003/670/EC sayılı Komisyon Tavsiyesini, orantısız bir şekilde enfeksiyona maruz kalmış tüm işçileri kapsayacak ve Covid-19'u özellikle içerecek şekilde revize etmelidir. Mevcut haliyle, Tavsiye, mesleki bir risk olarak Covid-19'a maruz kalan farklı işçi gruplarını yeterince kapsamamaktadır.

Komisyon, Tavsiyenin Ek 1'ine Covid-19'a özgü veya pandemik hastalıkları içerecek şekilde genişletilmiş yeni bir kod getirmelidir.

Yol gösterici ancak kapsamlı olmayan bir rehber olarak, sağlık ve sosyal bakım, eğitim, acil servisler, adalet sistemi, ulaşım ve kamu hizmetleri çalışanları dahil olmak üzere mesleklerin geçici bir listesini içermelidir.

Tanınma, taşeron ve sıfır saat sözleşmeli olanlar da dâhil olmak üzere tüm işçi gruplarını içermelidir. Ayrıca, işe gidiş geliş yolculuklarında ve işveren tarafından sağlanan konaklama yerlerinde Covid-19 enfeksiyonlarını da kapsamalıdır.

Ulusal düzeyde, hükümetler meslek hastalığı sistemlerini aksi ispat edilene kadar geçerli karine ilkesini içerecek biçimde değiştirmelidir. Bu, işle ilgili verilen bir görevin bir işçiyi genel nüfus için olandan daha yüksek olan koronavirüse maruz kalma riski altına soktuğu durumlarda, Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak kabul edilmesi ve tazmin edilmesi anlamına gelecektir. Bir çürütme karinesinin kabulü, maruz kalmanın bir kişinin çalışmasından kaynaklandığının varsayılacağı anlamına gelir.

Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak tanınması, Covid-19 testlerinin pozitif çıkıp çıkmadığına bakılmaksızın, uzun süredir Covid semptomlarından mustarip işçilere tazminat ve diğer destek sağlamayı içermelidir. Pandeminin erken aşamalarında enfekte olan ve hala uzun süreli Covid semptomları çekenlerin çoğu testlere erişememiştir.

EK: ÜLKE ÖZETLERİ

Avusturya

SARS-CoV-2 enfeksiyonu, Mart 2020'den bu yana 1950 Salgın Yasası (Epidemiegesetz) kapsamında bir hastalık olarak kabul edilmektedir. Bu durumdan mustarip bir işçiye işveren tarafından ödeme yapılmaya devam edilmektedir. İşveren, mesleki riskler için AUVA sosyal sigortasından bir sübvansiyon alır²⁷.

Belçika

Belçika federal mesleki riskler kurumu Fedris, Mayıs 2020'de Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak kabul edileceğini duyurdu. Bu durum, işyerinde virüse yakalanma riski taşıyan sağlık sektöründeki işçiler için zaten geçerliydi. Tanıma, temel sektörlerdeki tüm çalışanları kapsayacak şekilde genişletildi. İşlerini yaparken enfekte olma riski Fedris tarafından tazmin edilecek²⁸.

Çek Cumhuriyeti

4 Ocak 2021'e kadar sağlık hizmetlerinde 50.000'den fazla onaylanmış Covid 19 vakası vardı. 6.500 hastanın 1.350'si doktor ve 2.900 hemşireydi. 14'ü doktor ve 8'i hemşire olmak üzere 31 kişi hayatını kaybetmişti. 7 Ocak 2021'e kadar 598 doktor, 1.651 hemşire ve 1.217 diğer sağlık çalışanının Covid testi (PCR testleri aracılığıyla) pozitif çıktı.

Covid 19'un yürürlükteki mevzuata göre meslek hastalığı olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki koşulların sağlanması gerekir:

- Hastalığın klinik belirtisi – semptomatik hastalık – laboratuvar muayenesi ve meslek hastalıkları listesinde 290/90 sayılı hükümet düzenlemesinde tanımlanan çalışma koşullarının araştırılması ile doğrulanmalıdır; ve
- Enfeksiyon riskiyle bağlantılı çalışma koşullarının doğrulanması – iş faaliyetlerinin fiili icrası sırasında, olağan iş icrası sırasında olduğundan daha yüksek bir Covid bulaşma olasılığı olmalıdır.

Hastalığın, örneğin belirli bir kişiyle temas yoluyla, işin icrasıyla doğrudan bağlantılı olarak ortaya çıktığının kanıtı gerekli değildir. Bu durumun varsayıldığı gruplar arasında görevlerini yerine getirirken bir kişiyle riskli temas yoluyla enfeksiyon bulaşmasının tamamen göz ardı edilemediği sağlık çalışanları, sosyal hizmet çalışanları, öğretmenler, polis teşkilatı mensupları, ordu ve itfaiye mensupları bulunur.

Bu, salgına karşı önlemlere uymanın Covid'i genel nüfusa göre daha fazla yaymasının beklenmediği idari işler, satışlar ve imalat dahil olmak üzere diğer meslekler için geçerli değildir.

Yani örneğin:

- Covid-19 şüphesi olan bir sağlık hizmeti sağlayıcısı veya sağlık çalışanı olmayan bir kişi, örneğin sosyal hizmet görevlisi, polis memuru veya itfaiyeci hastalandıysa ve laboratuvar tarafından doğrulanmış bir Covid19 teşhisi konulduysa; ve
- bu hastalığın kuluçka döneminde, bir hastayla veya Covid 19 pozitif olduğu kanıtlanmış diğer bir kişiyle, o hastanın kuluçka döneminde veya hastalığın meydana çıkması sırasında diğer kişi ile yakın profesyonel temas kurdularsa,

meslek hastalığı kriterleri karşılanmış olacaktır.

Örneğin laboratuvar çalışanının veya hastane temizlikçisinin durumunda bulaşıcı malzeme ile çalışma da enfeksiyon riski olarak kabul edilir.

21 Ocak 2021'e kadar 153 kişide (129 sağlık çalışanı, 22 sosyal bakım profesyoneli ve diğer mesleklerden iki kişi) meslek hastalığı olarak Covid 19 olarak teyit edildi. Covid 19'un meslek hastalığı olarak tanınmasına yönelik başvuru sayısı hızla yükseliyordu²⁹.

Haziran 2021'deki ETUI web seminerinde, Charles Üniversitesi profesörü Milan Tuček, Çek Cumhuriyeti'nin, özellikle sağlıkta ve sosyal bakım alanında, 370 Covid-19 vakasını meslek hastalığı olarak tanıdığını bildirdi.

Sosyal sigorta ve işveren-sorumluluk sistemi aracılığıyla çalışanlara sağlanan haklar arasında maaş tazminatı, ağrı ve sosyal maluliyet tazminatı, sağlık giderlerinin geri ödenmesi, maddi hasar tazminatı yer almakta ve çalışanın meslek hastalığı sonucu ölmesi durumunda bakmakla yükümlü olduğu kişilere tazminat ödenmektedir³⁰.

Danimarka

Nisan 2020'de Danimarka FOA sendikası, Covid-19'un bir meslek hastalığı olarak tanınmasını ve enfeksiyonun kanıtlanması sürecinin yumuşatılmasını "büyük bir zafer" olarak memnuniyetle karşıladı. Hastanelerdeki ve bakım evlerindeki işçilerin kapsandığı zaten açıktı, ancak bu yumuşatma, gündüz bakım çalışanları, park görevlileri ve halkla düzenli olarak yakın temas halinde olan diğerleri dahil olmak üzere daha fazla işçi grubunun dahil edilebileceği anlamına geliyordu. Enfeksiyon riskinin ispatı, basitçe işin tanımına ve halkla temasın derecesine dayanmaktadır³¹.

Çalışma Bakanlığı kılavuzu, Covid-19 bulaşmış çalışanların hastalıklarının bir meslek hastalığı veya iş kazası olarak kabul edilebileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Etkilenen kişinin iş sırasında belirli bir enfeksiyona maruz kalmış veya işiyle bağlantılı olarak bir süre enfeksiyona maruz kalmış olması olası olmalıdır.

İşçi Tazminat Yasası tarafından sağlanan haklar şunları içerir:

- Tıbbi tedavi, yeniden eğitim ve yardımlar için masrafların geri ödenmesi;

- Kalıcı yaralanmalar için tazminat;
- Hayatını kazanma kapasitesi kaybı için tazminat;
- Ölüm halinde sağ kalan eşe geçici aylık;
- Ailenin geçimini sağlayan kişinin kaybı için tazminat; ve
- Kasıtlı suiistimal veya ağır ihmal nedeniyle ölüm durumunda hayatta kalanlar için özel bir ödenek³².

Finland

Covid-19, Finlandiya'daki Meslek Hastalıkları Kararnamesi'ndeki kimyasal, fiziksel ve biyolojik ajanlar listesinde yer almıyor. Ancak Haziran 2021 ETUI seminerinde, Finlandiya sendikaları sağlık danışmanı SAK merkez örgütü Riitta Työläjärv, bu listenin eksiksiz olmaktan ziyade yol gösterici nitelikte olduğunu ve Finlandiya'nın 355 vakadan 304'ünü meslek hastalığı olarak kabul ettiğini açıkladı. Toplamda yaklaşık 92.000 doğrulanmış Covid-19 vakası vardı (25 Mayıs 2021'e kadar).

Finlandiya, tüm çalışanları kapsayan ve özel sigorta şirketleri tarafından yönetilen tüm işverenler için zorunlu bir sigorta sistemine sahiptir.

Kabul edilen meslek hastalıkları vakalarının yüzde doksanı, çoğu hemşire olmak üzere sağlık ve sosyal bakım sektöründen gelmektedir. Ölüm içeren, tek bir doğrulanmış meslek hastalığı vakası yaşanmıştır.

Tazminat miktarında ya da çoğu durumda tazminatın süresi bakımından herhangi bir sınırlama yoktur. Yardımlar genellikle gelir kaybının tamamının ödenmesini, tıbbi ve diğer masraf ve giderlerin tam olarak tazminini ve tıbbi ve mesleki rehabilitasyonu içerir. Ölüm durumunda, tazminat hayatta kalan aile üyeleri için bir emekli maaşı içerir.

Serbest meslek sahipleri, iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı kişisel sigorta yaptırmayı tercih ettikleri sürece program kapsamındadır. Bu, çalışanlar için zorunlu işçi tazminat sigortası ile aynıdır. Ancak, tüm serbest meslek sahipleri bu sigortayı yaptırmayı tercih etmemektedir.

Tazminat almaya hak kazanmak için, çalışana bir polimeraz zincir reaksiyonu (PCR) testi yoluyla pozitif bir teşhis konulmuş olması gerekir. İşyerinde Covid pozitif bir kişiyle önceden yakın temas olmuş olmalıdır - hem etkilenen işçi hem de işveren, pozitif Covid testinden önceki 14 gün içinde işyerinde doğrulanmış bir maruziyet olduğunu teyit eden bir bildirim sigorta şirketine doldurup vermelidir. Talep süreci basittir ve bir kararla birlikte ödeme genellikle 30 gün içinde verilir.

2020 baharında pandeminin ilk haftalarında, Test kitlerinin eksikliği nedeniyle iş yerinde Covid-19 ile enfekte olan bazı kişilere teyit edilmiş bir teşhis konulamamış olabilir, bununla birlikte Finlandiya'da tazminat ve tedavi aramanın başka yolları bulunmaktadır. Ayrıca Covid-19'un psikolojik veya zihinsel açıdan sağlığa etkileri meslek hastalığı tazminat sistemine dâhil değildir.

Työlajärvi, örneğin güvencesiz inşaatlarda ve tarım işlerinde çalışan göçmen işçilerin bir meslek hastalığı olarak Covid-19 için tazminata erişimde engellerle karşılaştığını söylemektedir. Bunun nedeni, iş sağlığı hizmetlerinin kapsamının yetersizliği ile koruyucu ve tedavi hizmetleri, test ve sigorta tazminatı hakkı hakkında bilgi eksikliğidir. Dilsorunları ve iş güvencesizliği, bu işçilerin şüpheli bir meslek hastalığı için gerekli bildirim göndermek konusunda tereddüt etmeleri anlamına gelebilir. Covid enfeksiyonunun doğrudan işyerinde değil, işveren tarafından sağlanan ortak konut tesislerinde meydana geldiğine karar verilirse, meslek hastalığı olarak sınıflandırılmaz.

Työlajärvi ayrıca, uzun süreli Covid vakalarının pek azının bir meslek hastalığı olarak kabul edildiğini ve bugüne kadar uzun süreli Covid için emekli maaşı ödenmediğini bildirdi.

Damlacık yoluyla bulaşmadan ziyade havadaki asıtlılar aracılığıyla hava yoluyla bulaşmanın önemi ve daha öldürücü varyantların ortaya çıkmasına dair giderek artan kanıtlar sonucunda, Työlajärvi, Finlandiya'nın gelecekte Covid vakalarını meslek hastalığı olarak tanımak ve tazmin etmek için "yakın temas" kriterlerini yeniden değerlendirmesi gerekebileceğine inanıyor.

1 Mart 2020 ile 8 Şubat 2021 arasında Fransa'da 67.871 sağlık çalışanına Sars-CoV-2 bulaştı. Beş doktor, beş hemşire yardımcısı, bir hemşire, ikisi *"diğer sağlık çalışanları"* kategorisinde ve bir servis teknisyeni de dâhil altı sağlık dışı çalışan olmak üzere on dokuz ölüm kaydedildi. Nisan 2020'de sağlık bakanı Olivier Véran, Covid-19'un *"sağlık çalışanları için sistematik ve otomatik olarak meslek hastalığı olarak tanınacağını"* ve diğer çalışanların *"klasik tanınmaya"* tabi olacağını duyurdu³³.

Eylül 2020 tarihli bir kararnamenin sonucu olarak, Covid-19, virüslü hastalara bakarken hastalığa yakalanan veya işleri sırasında virüsle başka şekilde temas halinde olan sağlık çalışanları için otomatik olarak meslek hastalığı olarak kabul edilir. Hastalığın temastan itibaren 14 gün içinde ortaya çıkması ve meslek hastalığı olarak tazmin edilebilmesi için tıbben teşhis konulmuş olması gerekir. Bakım dışı çalışanlar için vakalar, karar için bir Covid-19 tanıma komitesine gider. Meslek hastalığı olarak kabul edilebilmesi için işçinin virüsün ağır bir formundan etkilenmiş olması gerekir³⁴.

Bu durum perakende, ulaşım ve temizlik gibi diğer sektörlerdeki çalışanların hastalıklarının tanınmasına yönelik tamamlayıcı sistemin "mediko-idari maratonunu" koşmaları gerektiği anlamına gelmektedir. Bu sistem, hastalıklarının şiddetli olmasını - en az % 25 iş göremezlik- ve hastalıkları ile mesleki maruziyetleri arasında "doğrudan ve gerekli" bir bağlantı göstermelerini gerektirmektedir. Bu konuda, bir hastane meslek hastalıkları danışmanı ve bir sosyal güvenlik pratisyeninden oluşan bir ulusal komite karar verecektir³⁵.

Kararname oksijen tedavisi, solunum yardımı gerektiren Covid-19 vakaları veya ölümlü sonuçlanan vakalar da dâhil olmak üzere, Covid-19'un meslek hastalığı olarak tanınması için belirli kriterler tanımlamaktadır³⁶.

Aralık 2020'nin sonunda, meslek hastalığı olarak tanınma için 15.000 başvuru sosyal güvenlik sistemine girilmişti. Tamamlayıcı meslek hastalığı tanıma sistemi sadece 33 dosyayı kabul etmişti³⁷.

Genellikle sistem Covid-19 enfeksiyonlarını iş kazası olarak tanımaz. Ancak, kamu sağlık sistemindeki hastaların entübasyonunu takiben enfekte olan hemşireler ve anestezi uzmanları için durum böyle kabul edilmiştir³⁸.

Meslek hastalığı olarak tanınma, sağlık sigortası oranlarının %100'üne kadar karşılanan sağlık bakım masraflarını ve kalıcı sakatlık durumunda ödenen tazminatı (emekli maaşı veya anapara) içerir. Ölüm halinde emekli maaşı ödenir. Meslek hastalıkları teminatından yararlanamayan serbest meslek mensuplarının tazminatları devlet tarafından ödenir³⁹.

Almanya

Bir COVID-19 hastalığının meslek hastalığı olarak tanınması, kişinin sağlık hizmetinde, sosyal yardım hizmetinde veya laboratuvarında çalışmış veya başka bir faaliyet yoluyla benzer bir enfeksiyon riskine maruz kalmış olmasını gerektirir.

Bu faaliyet alanlarının dışında enfeksiyon meydana gelirse, hastalık, Covid'in yayılmasına ilişkin mevcut bilgilere dayanarak bir iş kazası sayılabilir. Bir Covid-19'un iş kazası olarak tanınması için ön koşulların karşılanıp karşılanmadığı konusunda, her bir vakanın yetkili yasal kaza sigortası kurumu tarafından incelenmesi ve değerlendirilmesi gerekir⁴⁰.

Üç temel koşul sağlanmalıdır:

- çalışanın bir mesleki faaliyet sırasında SARS-CoV-2 ile enfekte olmuş bir kişiyle ("indeks kişisi") temas etmiş olması gerekir,
- öksürük veya ateş gibi ilgili semptomları olmalıdır; ve
- pozitif bir PCR testi gösterebilmelidirler⁴¹.

Bir hastalığın meslek hastalığı olarak kabul edildiği durumlarda, yasal kaza sigortası tedavi masraflarının yanı sıra tıbbi, mesleki ve sosyal rehabilitasyon masraflarını da kapsar. Çalışma gücünün azalması durumunda aylık bağlayabilir ve vefat durumunda ölüm aylığı ödenir.

Ödenek, meslek kuruluşu veya sigorta kuruluşu tarafından 78 hafta boyunca ödenebilir⁴².

Ver.di Alman birleşik hizmetler sendikası müzakerecisi Armin Duttine, Haziran 2021 ETUI web seminerinde, Almanya'da Covid-19'un meslek hastalığı olarak tanınmasının sınırlı olduğunu söyledi. Örneğin, AOK sigortacısı kreş çalışanlarının yüksek düzeyde Covid-19 enfeksiyonuna sahip olduğunu gösteren rakamlar yayınlamış olsa da, eğitim çalışanları kapsam dışıdır. İşçiler kendi kendilerine bildirimde bulunabilseler de, sağlık ve sosyal yardım dışında enfeksiyonlarının işle ilgili olduğunu kanıtlamak zordur. Örneğin bir "indeks kişisi" tanımlamaları gerekir.

Meslek hastalığı olarak Covid-19 enfeksiyonuna ilişkin yaklaşık 150.000 talep vardı ve bu vakaların yaklaşık yarısı meslek hastalığı veya iş kazası olarak kabul edildi. Örneğin Tonnes et işleme tesisi salgınında Covid bir meslek hastalığı olarak kabul edildi⁴³.

İtalya

İtalya da, Şubat 2020'ye kadar 2,7 milyondan fazla onaylanmış vaka ve 93.577 ölümle pandeminin ilk aşamalarında sert bir darbe aldı. O sırada İtalya, en fazla Covid kurbanı sayısı bakımından yedinci sıradaydı.

İtalyan INAIL iş kazalarına karşı sigorta enstitüsü, bulaşıcı hastalıkları iş kazaları olarak sınıflandırır. Covid 19 işteyken kapılmışsa meslek hastalığı olarak değil, iş kazası olarak sınıflandırılır.

INAIL sigortası, iş sözleşmesi olan çalışanları, bakmakla yükümlü oldukları kişileri, profesyonel sporcu kadın ve erkekleri, yönetici ve öğrencileri de kapsamaktadır. Mevcut pandemi durumunda koruma, esas olarak yüksek bulaşma riskine maruz kalan sağlık çalışanlarına ve halkla sık temas halinde olan diğer çalışanlara odaklanmaktadır. Bunlar resepsiyon alanlarında çalışanlar, kasiyerler, satış elemanları, market tezgahçıları ve hastanelerde teknisyen, destek elemanı, temizlikçi ve ambulans şoförü olarak çalışan kişilerdir.

INAIL'e çoğunluğu pandeminin ilk dalgası sırasında 433'ü de ölüm dâhil olmak üzere 131.000'den fazla kaza bildirildi. Ölümlerin çoğu

teknisyenler, hemşireler ve doktorların yanı sıra sosyal hizmet uzmanları ve hamallar, bakıcılar, toksikologlar ve eczacılar dahil olmak üzere yardımcı sağlık çalışanları arasındaydı.

İşyerinde doğrulanmış bir SARS-CoV-2 vakası olduğunda, doktor bir kaza raporu yazar ve INAIL'e gönderir. Bilgiler ayrıca, işyerinde önlemlerin alındığından emin olmaktan sorumlu olan iş yerinde hijyen ve güvenlik nleme servisine de gönderilir. İş mfettişliğinin ayrıca belirli üretim sektörlerinde güvenli çalışma koşulları sağlama görevleri vardır. Müfettişler soruşturma yürütürler. Güvenlik iyileştirmeleri talep edebilirler ve soruşturmaları bir kovuşturmayla sonuçlanabilir.

Kaza teminatı, sağlık raporunda belirtilen enfeksiyon nedeniyle işe gelmemenin ilk gününden veya karantina başladıktan sonra enfeksiyon teyit edilirse, karantina sresinin başlangıcına denk gelen işe devam etmemenin ilk gününden itibaren başlar.

Covid-19 enfeksiyonunun nedeninin ve durumunun kesin olarak belirlenmesinin sorunlu olduğu durumlarda da sigorta teminatı garanti edilmektedir. İşin türü de dahil olmak üzere kanıtlar dikkate alınarak, kökenin işe ilgili olduğu varsayılır. Sağlık hizmetinde çalışan kişilerin yanı sıra, kişilerin Covid-19'u iş yerlerinden kaptığı varsayımı, halkla sık temasta bulunanlar için de geçerlidir. Diğer durumlarda, bu karinelerden yararlanılmadan ispat yükü işye aittir.

İşe gidiş veya işten dönüş yolculukları sırasındaki enfeksiyon vakaları da kapsamaktadır.

Bunlar işe gidiş geliş kazaları olarak kabul edilir.

INAIL, Covid-19 nedeniyle sağlığı tehlikeye giren işçilere, ortaya çıkan sakatlık için bir gelir veya tazminat öder. Ölüm durumunda, işçinin ailesi, işe ilgili ciddi kazaların mağdurları için bir defaya mahsus olmak üzere bir fondan bir ödeme alır. Bu yardım aynı zamanda INAIL tarafından sigortalı olmayan işçilere de verilmektedir.

İtalya'da tartışma, Covid-19'un bir iş kazası yerine sigortalanabilir bir meslek hastalığı olarak tanınmasıyla ilgili değil, aynı korumanın şu anda INAIL sigortası kapsamında olmayan milyonlarca işçiye sağlanmasıyla ilgilidir⁴⁴.

Norveç

Ağır komplikasyonlarla geçen Covid-19, Mart 2020'de tazmin edilen meslek hastalığı listesine eklendi⁴⁵.

İspanya

Salgın İspanya'yı kötü vurdu. 12 Ocak 2021'e kadar İspanya'da iki milyondan fazla onaylanmış Covid-19 vakası ve 50.000'den fazla ölüm vardı⁴⁶. KKE (Kişisel Koruyucu Ekipman) kıtlığının yoğun yaşandığı Mart ve Mayıs 2020 arasındaki pandeminin ilk dalgasında İspanyol epidemiyoloji gözetim sistemine bildirilen vakaların %22'sini oluşturan sağlık çalışanları özellikle kötü etkilendi.

Covid-19'un meslek hastalığı olarak tanınması, Covid-19'un neden olduğu hastalık izninin 6/2020⁴⁷ sayılı Kraliyet Kararnamesi'nde tanımlandığı gibi yaygın bir hastalık olarak kabul edildiği Mart 2020'den bu yana yavaş yavaş gelişmektedir. 2021'in başlarında İspanyol hükümeti, Covid-19'u görev başında enfekte olan sağlık ve sosyal sağlık çalışanları için meslek hastalığı olarak tanıyan bir kararnameyi onayladı. Yeni standart, Covid-19 ve sonuçlarından etkilenen sektördeki doktor, hemşire ve diğer çalışanların, tüm çalışma yaşamlarını kapsayan bir ekonomik hakka erişmelerini sağlıyor⁴⁸.

İster meslek hastalığı ister iş kazası olarak kabul edilsin, hastalık maaşı işle ilgili olduğu durumlarda işçiler için daha yüksektir ve hem geçici hem de kalıcı iş göremezlik durumunda "önemli haklar" sunar⁴⁹.

Hastalıklarının iş kazası olmaktan çok bir meslek hastalığı olarak sınıflandırılması durumunda, bir işçinin aynı şirkette aynı maaşla başka bir işe nakledilme hakkı vardır. Ek olarak, hastalık sonrası etkiler, kalıcı iş göremezlik veya ölüm için de ölümden sonra bile tazminat ödenir. İş kazalarında bu haklar beş yıl sonra zamanaşımına uğrasa da, bu durumda bu hakların süresi dolmaz⁵⁰.

İsveç

Umeå Üniversitesi mesleki ve çevresel tıp kıdemli profesörü Bengt Järvholm, Haziran 2021'deki bir ETUI seminerinde Covid-19'un 25 Nisan 2020'de İsveç'te resmi olarak tanınan meslek hastalıkları listesine eklendiğini söyledi.

İsveç'te iki sigorta sistemi vardır. Birincisi herkesi kapsayan ve çalışmaları nedeniyle yaralanan veya hastalanan işçiler için gelir kaybını tazmin eden yasal, veya sosyal yardım, sigorta sistemi. Bu sistem ölen işçilerin yakınlarına da tazminat öder.

Sendikalar ve işverenler arasında ortaklaşa kabul edilmiş bir sigorta sistemi daha vardır. Bu sistem, çalışanların yaklaşık %90'ını kapsar ve gelir kaybının yanı sıra rahatsızlık için tazminat öder. Meslek hastalığı durumunda ise ancak 180 gün sonra devreye girer. Ayrıca akrabalara da emekli maaşı öder.

Bu sistemlerden herhangi biri aracılığıyla kabul edilmiş bir meslek hastalığı için tazminat alabilmek için, çalışanların bir laboratuvarı veya sağlık veya sosyal bakım işlerinden enfeksiyon kapmış olmaları ve enfeksiyonlarının başlıca nedeninin çalışmaları olması gerekir.

Şubat 2020 ile Nisan 2021 arasında Covid-19 meslek hastalığı olarak yaklaşık 20.000 vaka yasal sisteme, 10.000 civarında vaka ise ortaklaşa kabul edilmiş sisteme bildirildi.

Ancak, değerlendirme süreci bildirimden ancak bir yıl sonra başladığından, bugüne kadar çok az değerlendirme yapılmıştı. Şu ana kadar değerlendirilen, hayatta kalan işçileri içeren 59 vakadan 58'i, bir yıl sonra gelir kaybı yaşamadıkları için reddedildi. Bunlardan biri, o kişi bir postacıydı, işçinin işyerinde laboratuvarı, sağlıkta veya sosyal bakımda enfekte olmadığı gerekçesiyle reddedildi.

On sekiz ölüm değerlendirilmişti. Sadece beşi meslek hastalığı vakası olarak kabul edildi ve bunların hepsi sağlık veya hastane çalışanlarıydı. Otobüs şoförü, temizlikçi, proje yöneticisi, mühendis, paket/posta teslimat işçisi ve bir depo işçisini içeren diğer on üç davanın hepsi reddedildi.

Hiçbir Covid-19 vakası iş kazası olarak sınıflandırılmamıştı, ancak bir sigorta şirketi çalışanı, örneğin tutuklamaya parkten ısırlması ve bunun sonucunda Covid'e yakalanması durumunda bir polis memuruna tazminat ödenmesini önerdi.

Profesör Järholm, bildirilen az sayıda yaşayan Covid vakasının, bir yıl sonra iş göremezlik nedeniyle gelir kaybı yaşamayacakları için yasal sistem üzerinden tazmin edileceğine inanmaktadır. Bununla birlikte, uzun süreli Covid'den etkilenenlerden bazılarının meslek hastalığı olarak kabul edilebileceğini ve gelecekte, ortaklaşa kabul edilmiş sigorta sistemi aracılığıyla tazmin edilebileceklerini düşünmektedir.

REFERANSLAR

- 1 <https://www.imperial.ac.uk/news/226014/long-covid-unpicking-lasting-impact-covid-19/>
- 2 <https://www.epsu.org/article/covid-19-death-toll-health-and-care-workers-continues-rise>
- 3 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>
- 4 <https://covid19.who.int/>
- 5 <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/339629/Policy-brief-39-1997-8073-eng.pdf>
- 6 <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/339629/Policy-brief-39-1997-8073-eng.pdf>
- 7 <https://etui.org/news/limited-recognition-covid-19-occupational-illness-france>
- 8 <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/zorg-welzijn/2021/04/minister-van-ark-positief-over-fnv-voorstel-voor-c>
- 9 <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/zorg-welzijn/2021/03/kwart-zorgpersoneel-lijdt-financiele-schade-na-bes>
- 10 <https://www.tuc.org.uk/research-analysis/reports/workers-experiences-long-covid>
- 11 <https://www.amnesty.org/en/documents/pol40/2572/2020/en/>
- 12 <https://www.epsu.org/article/protection-healthcare-workers-should-be-priority-let-s-address-together-shortages>
- 13 <https://www.epsu.org/article/epsu-european-trade-union-federations-and-etuc-demand-covid-19-recognised-occupation>
- 14 <https://gmhazards.org.uk/wp-content/uploads/2020/10/agius4Covid19HAZARDS20-10-15.pdf>
- 15 <https://www.etui.org/news/covid-19-occupational-disease-need-european-homogenisation>
- 16 <https://www.epsu.org/article/epsu-european-trade-union-federations-and-etuc-demand-covid-19-recognised-occupation>
- 17 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf
- 18 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_en

19 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32003H0670>

20 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02000L0054-20200624>

21 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_en

22 https://uniglobalunion.org/sites/default/files/files/news/covid-19_an_occupational_disease.pdf

23 <https://www.etui.org/news/covid-19-occupational-disease-need-european-homogenisation>

24 <https://www.etui.org/news/covid-19-occupational-disease-need-european-homogenisation>

25 <https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/2021-06/Formatted%20version%20of%20Long%20Covid%20report%20-%20v1.3.pdf>

26 <https://www.etui.org/news/covid-19-occupational-disease-long-and-winding-road-compensation>

27 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

28 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

29 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf

30 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

31 <https://www.epsu.org/epsucob/2020-epsu-collective-bargaining-news-april-08/union-welcomes-recognition-covid-19>

32 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

33 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf

34 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

35 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf

36 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2093791121000019?via%3Dihub>

37 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf

38 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf

39 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

40 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf

- publication/wcms_741360.pdf
- 41 <https://iuslaboris.com/insights/covid-19-as-an-occupational-illness-the-position-for-employers-in-brazil-and-beyond/>
- 42 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/-ed_emp/-/-emp_ent/documents/publication/wcms_741360.pdf
- 43 See for example <https://doctorsinunite.com/2020/09/02/the-role-of-airborne-spread-in-factory-outbreaks-of-covid-19/>
- 44 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf
- 45 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2093791121000019?via%3Dihub>
- 46 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf
- 47 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf
- 48 <https://osha.europa.eu/en/oshnews/spain-covid-19-declared-occupational-disease-health-care-sector>
- 49 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf
- 50 https://www.etui.org/sites/default/files/2021-05/National%20reports%20from%20ETUI%20Seminar%20on%20Covid-19%20as%20occupational%20disease_2021.pdf

Avrupa Kamu Hizmeti Sendikaları Federasyonu (EPSU) Avrupa çapında sendikaları bir araya getirir. İşverenlerin, hükümetlerin ve Avrupa kurumlarının kamu hizmeti işçilerini, onların ailelerini ve topluluklarını etkileyen kararlarına ve politikalarına etkide bulunur. Eylem ve dönüşüm için seferber olur ve kendini sosyal bir Avrupa'ya ulaşmaya adanmıştır.

Avrupa Kamu Hizmeti Sendikaları Federasyonu (EPSU) Avrupa genelinde 8 milyon kamu hizmeti işçisini temsil eder. İşverenler, Avrupa Parlamentosu, Komisyon ya da ulusal hükümetler nezdinde işçilerin ihtiyaç duyduğu güçlü sendikal sestir.

www.epsu.org